

Türkiye’de Finansal Okuryazarlık ve Erişim 2018

Dr. Hüseyin Sami Karaca

Analitik ve İlgörü Araştırma Merkezi

Boğaziçi Üniversitesi

Önsöz

Bu raporda bu yıl altıncısı düzenlenen Türkiye’de Finansal Okuryazarlık ve Erişim (FOE) anketinin sonuçları detaylı bir şekilde sunulmuştur. Raporda 2018 FOE Endeks değerlerinin yanı sıra tüketicilerin genel finansal tutum ve davranışlarına ilişkin bir takım bulgulara da yer verilmiştir. Türk Ekonomi Bankası katkıları ile Boğaziçi Üniversitesi Analitik ve İlgörü Araştırma Merkezi Direktörü Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Sami Karaca tarafından yürütülen çalışmada kullanılan veriler Türkiye genelinde 18 yaş üstü 1524 katılımcı ile 2018 Eylül – Ekim ayları arasında gerçekleştirilen yüz yüze anketler aracılığıyla toplanmıştır.

2018 yılı verilerine göre tüketicilerin Finansal Okuryazarlık Endeksi 61,5 olarak hesaplanmıştır. Bu rakam, 2017 yılına ait Finansal Okuryazarlık Endeks değeri olan 60,8’den bir miktar yükselişi göstermekle beraber 2014 yılı 59,4 değerinden günümüze kadar tutarlı bir artışın da son halkasını oluşturmaktadır. Finansal okuryazarlık seviyesinin demografik özelliklere göre kırılımına bakıldığında finansal okuryazarlık açısından avantajlı grubun genellikle erkek, bekar, 25-44 yaş grubu, yüksek derecede eğitim, gelir ve sosyo-ekonomik statüye sahip bireylerden ve çoğunlukla yöneticiler, işyeri sahipleri, ücretli ve serbest nitelikli uzmanlar (avukat, doktor, mimar, mühendis vs.), çalışan emekliler ve yönetici olmayan memur/teknik eleman/uzmanlardan oluştuğu görülmektedir. Buna karşın finansal okuryazarlık bakımından dezavantajlı grubun ise genellikle kadın, evli, 45 yaş üstü, göreceli olarak düşük eğitim, gelir ve sosyo-ekonomik statüye sahip bireylerden ve çoğunlukla işsizler, ev kadınları, düzensiz çalışan işçiler ve öğrencilerden oluştuğu gözlemlenmektedir.

2018 verilerine göre ülkemizin Finansal Erişim Endeksi 47,0 olarak hesaplanmıştır. 2017 Finansal Erişim Endeks değeri olan 44,1 rakamı göz önüne alındığında son bir yıl içerisinde finansal hizmetlerin tüketiciler tarafından kullanılma oranlarında ciddi bir artış olduğunu söylemek mümkündür. Daha da önemlisi 2014 yılına ait 39,2 değerine oranla Finansal Erişim konusunda ülke olarak oldukça belirgin bir sıçrama kaydettiğimiz görülmektedir. Finansal erişim seviyelerinin demografik değişkenlere göre dağılımı incelendiğinde yüksek finansal erişime sahip grubun genellikle erkek, bekar, 35-44 yaş grubu, yüksek sosyo-ekonomik statüye sahip bireylerden ve çoğunlukla yöneticiler, küçük çaplı işyeri sahipleri ve yönetici olmayan memur/teknik eleman/uzmanlardan oluştuğu görülmektedir. Diğer yandan düşük finansal erişime sahip grubun ise genellikle kadın, evli, göreceli olarak düşük sosyo-ekonomik statüye sahip bireylerden ve çoğunlukla işsizler, ev kadınları ve öğrencilerden oluştuğu gözlemlenmektedir.

Finansal Tutum ve Davranışlara Genel Bakış

2018 FOE anketinden elde edilen verilere göre, katılımcıların yalnızca %28'i şu anki kişisel finansal durumlarından memnun olduğunu belirtirken, aylık olağan giderlerini karşılamakta zorluk çekenlerin oranının %52 olduğu görülmektedir. Öte yandan, görüşmecilerin %46'lık bir kısmı gelecek 12 ayda ülkemizin ekonomik durumuna yönelik olumsuz beklentilere sahip iken, bu oranın katılımcıların kendi hanelerinin maddi durumuna yönelik yöneltilen soruda %40 seviyelerinde olduğu gözlemlenmektedir.

Çalışmada kullanılan örneklemin %13'ü hanehalkına ait bir bütçelerinin olmadığını söylerken, çocuğu olan katılımcıların %38'i (tüm örneklemin %20'si) çocuklarına finansal konularda (tasarruf yapma, para harcama alışkanlıkları vb.) aile içi herhangi bir eğitim vermediklerini belirtmektedir. Katılımcıların Türkiye genelinden olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu bulgular finansal okuryazarlık konusunda önümüzde ülke olarak kat edilmesi gereken yollarımızın olduğuna işaret etmektedir.

Çalışma neticesinde elde edilen bir diğer ilgi çekici istatistik ise bireysel veya bir başkası ile ortak bir banka hesabı olanların oranının %83 seviyesinde kalması ve dolayısıyla bankalaştırılmamış nüfus oranının %17 seviyesinde seyrediyor olmasıdır. Herhangi bir banka hesabı sahibi olunmamasına katılımcılar tarafından sebep olarak gösterilen nedenler arasında en üst sıralarda “yeterince finansal kaynağa sahip olamama” (%59), “hanehalkında başka birinin banka hesabı olması” (%27) ve “bankalara güvenmeme” (%20) yer almaktadır. Bu sonuçlar finansal erişim konusunda sektörde rekabet eden tüm kurum ve kuruluşlara yön göstermesi açısından değer taşımaktadır.

Tüketicilerin şu anki tasarruf alışkanlıkları üzerine yöneltilen sorular neticesinde örneklemin %57'sinin hiçbir şekilde tasarruf yapmadığı görülmektedir. Diğer yandan, ayın başında belli bir miktar tasarruf için ayırdığını dile getirenlerin (proaktif tasarruf) oranı %16 iken ayın sonunda harcamalardan arta kalan parayı tasarruf için ayırdığını söyleyenlerin (reaktif tasarruf) oranı %17 seviyesindedir.

Birikim yaptığını belirten katılımcıların hangi amaçla para biriktirdiği sorusuna cevap olarak en çok belirtilen 5 sebep şöyle sıralanabilir: Acil durumlar için (%58), çocukların eğitimi için (%22), sağlık harcamaları için (%17), ev almak için (%15) ve araba almak için (%11). Hangi yöntemlerle birikim yapıldığı sorusuna cevap olarak ise en çok tercih edilen 5 tasarruf yolunu şöyle sıralamak mümkündür: Nakit olarak TL (%49), vadesiz TL banka hesabı (%42), altın (%23), vadeli TL banka hesabı (%18), ve kumbarada para biriktirmek (%16).

Finansal Okuryazarlık

Bu çalışmada, finansal okuryazarlık kavramı bütçeleme ve para yönetimi, kısa ve uzun vadeli finansal planlar ve finansal ürün seçimi gibi çeşitli yönleriyle ele alınıp tüketicilerin finansal bilgi, finansal tutum ve finansal davranışlarına yönelik bir takım analizler yapılmıştır. Uzman bir panel tarafından geliştirilmiş olan Finansal Okuryazarlık ve Erişim anketine 2018 yılında Türkiye genelinde katılan toplam 1524 tüketicinin her biri için Finansal Okuryazarlık Skoru hesaplanmış ve ülkemizin Finansal Okuryazarlık Endeksi (ortalama finansal okuryazarlık skoru) 61,5 olarak belirlenmiştir. Önceki yıllara ait Finansal Okuryazarlık Endeks değerlerini de göz önünde bulundurarak ülke olarak finansal okuryazarlık konusunda yukarı yönlü ivmemizin devam ettiğini söylemek mümkündür.

Tablo 1 Finansal Okuryazarlık Endeksi

Yıl	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
2013	1230	59,9	61,0	11,0	100,0
2014	1638	59,4	59,0	17,0	94,0
2015	1507	60,0	61,0	11,0	100,0
2016	1526	60,1	61,0	17,0	94,0
2017	1510	60,8	62,0	18,0	95,0
2018	1524	61,5	62,0	17,0	95,0

Tüketicilerin Finansal Okuryazarlık Skoru hesaplanırken her bir tüketicinin Finansal Bilgi Skoru, Finansal Tutum/Tavır Skoru ve Finansal Davranış Skorunun toplamı kullanılmıştır. Finansal Bilgi Skoru bir kişinin bölme, paranın zaman değeri, ödenen faiz, basit faiz, bileşik faiz, risk ve getiri, enflasyon ve çeşitlendirme gibi temel finansal kavramlar hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunu ölçmek için tasarlanmıştır. 2018 yılı verilerine göre ülkemizin Finansal Bilgi Skoru 21,2 olarak hesaplanmıştır.

Finansal Tutum/Tavır Skoru tüketicilerin kısa vadedeki istekleri ile uzun vadeli finansal planlarına ilişkin tavır ve tutumlarını ölçümlenmektedir. 2017 yılında 14,2 olarak hesaplanan Finansal Tutum/Tavır Skoru, 2018 yılında yapılan Finansal Okuryazarlık ve Erişim anketinden elde edilen verilerin incelenmesi neticesinde 15,0 olarak belirlenmiştir. Finansal Davranış Skoru, satın almadan önce düşünme, faturaları zamanında ödeme ve bütçeleme, ve hedeflere ve ihtiyaçlara ulaşabilmek için tasarruf ve harcama gibi sergilenen olumlu davranışlar hakkında bilgi edinmeyi amaçlamaktadır. 2018 yılı için hesaplanan Finansal Davranış Skoru 25,5'tir.

Tablo 2 Finansal Bilgi, Tutum ve Davranış Skorları

Yıl	Finansal Bilgi Skoru			Finansal Tutum Skoru			Finansal Davranış Skoru		
	Ort.	Med.	Std. Sap.	Ort.	Med.	Std. Sap.	Ort.	Med.	Std. Sap.
2013	22,8	23,0	8,6	15,5	15,0	4,4	21,6	23,0	9,4
2014	19,9	23,0	9,1	14,1	14,0	4,0	25,4	27,0	8,1
2015	21,2	23,0	7,7	15,0	15,0	4,2	24,0	23,0	8,9
2016	20,6	23,0	8,6	14,6	15,0	3,8	25,1	27,0	8,8
2017	21,0	23,0	7,7	14,2	14,0	3,6	25,7	27,0	8,3
2018	21,2	23,0	8,0	15,0	15,0	3,8	25,5	27,0	8,7

Finansal Okuryazarlık Göstergeleri ve Demografik Dağılım

Bu bölümde finansal okuryazarlık değerleri çeşitli demografik ölçütlerle gruplandırılarak nüfusun alt gruplarının finansal davranışlarının daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır. Cinsiyet, medeni hal, yaşanılan çevre, yaş, eğitim, gelir ve sosyo-ekonomik grup gibi demografik özellikler ile finansal okuryazarlık endeksi arasındaki ilişkilerin kısa bir değerlendirmesi sunulmuştur.

Tablo 3 Finansal Okuryazarlık Endeksi ve Cinsiyet

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
Erkek	757	63,7	64	17	95
Kadın	767	59,5	61	18	95

Finansal okuryazarlık endeksinin cinsiyete göre kırılımına (Erkek: 63,7 ve Kadın: 59,5) bakıldığında kadınların finansal okuryazarlık seviyesinin erkeklere nazaran düşük olduğu gözlemlenmektedir. 2013 yılında açıklanan değerler (Erkek: 63,1 ve Kadın: 56,9) ile 2014 yılında açıklanan değerler (Erkek: 61,8 ve Kadın: 56,9) göz önüne alındığında, kadınlar ve erkekler arasındaki finansal okuryazarlık seviyesindeki farkın giderek kapandığı görülmektedir.

Tablo 4 Finansal Okuryazarlık Endeksi ve Medeni Hal

Medeni Hal	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
Evli	844	60,7	61	18	95
Bekar	680	62,6	62	17	95

Medeni hal göz önünde bulundurulduğunda bekarların evlilere oranla daha yüksek finansal okuryazarlığa sahip olduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 5 Finansal Okuryazarlık Endeksi ve Yaşanılan Çevre

Yaşanılan Çevre	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
Köy, mezra veya kırsal alan (Nüfusu 3000'den az)	418	59,2	61	17	95
Küçük kasaba (Nüfusu 3000 ila 15000 arası)	2	66,0	66	61	71
Kasaba (Nüfusu 15 000 ila 100 000 arası)	190	58,0	58	24	95
Şehir (Nüfusu 100 000 ila 1 000 000 arası)	105	60,4	59	32	89
Büyük şehir (Nüfusu 1 000 000 dan daha fazla)	809	63,7	64	18	95

Yaşanılan çevrenin nüfusu ile bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri arasında net bir ilişki gözlenmemekle beraber, finansal okuryazarlık açısından büyük şehirlerin kırsal alanlara göre daha avantajlı durumda oldukları söylenebilir.

Tablo 6 Finansal Okuryazarlık Endeksi ve Yaş

Yaş Aralığı	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
18-24	257	59,2	59	17	91
25-34	369	63,2	64	24	92
35-44	305	63,9	64	24	94
45-54	250	62,3	64	18	95
55-64	180	61,6	62	18	95
65+	163	55,9	56	18	95

Finansal okuryazarlık ile yaş arasında ters-U benzeri bir bağlantı olduğu gözlemlenmekte ve bu ilişkide 25-44 yaş grubunun diğer gruplara oranla daha yüksek finansal okuryazarlık değerlerine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 7 Finansal Okuryazarlık Endeksi ve Eğitim

Eğitim Seviyesi	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
İlkokul terk	105	58,4	62	18	85
İlkokul mezunu	504	59,5	61	17	95
Ortaokul mezunu	333	61,7	62	27	89
Lise (Normal) mezunu	308	62,9	64	29	91
Lise (Meslek) mezunu	53	60,7	61	29	89
Yüksek Okul (2 yıllık) mezunu	49	63,1	64	35	91
Açık öğretim (Üniversite) mezunu	6	68,2	69	58	79
Üniversite (normal) mezunu	160	66,5	65	42	95
Lisansüstü	6	66,5	64	52	85

Tüketicilerin eğitim durumu ile finansal okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde eğitim seviyesinin yükselmesi ile finansal okuryazarlık seviyesinin de genel olarak yükseldiği gözlemlenmektedir. Bu durum 2017 değerleri ile benzerlik göstermekle beraber eğitim düzeyine bağlı oluşan finansal okuryazarlık seviyelerindeki farkın (2014 verilerine göre İlkokul terk: 51,7 ve Lisansüstü: 71,3; 2015 verilerine göre İlkokul terk: 55,9 ve Lisansüstü: 64,0; 2016 verilerine göre İlkokul terk: 58,0 ve Lisansüstü: 67,5; 2017 verilerine göre İlkokul terk: 55,5 ve Lisansüstü: 60,7) yıllar içinde kapandığını söylemek mümkündür.

Tablo 8 Finansal Okuryazarlık Endeksi ve Hanehalkı Geliri

Hanehalkı Geliri	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
500 TL'den az	18	54,1	54	18	95
501-1.000 TL	52	53,4	54	18	95
1001-1.500 TL	158	57,5	58	18	95
1501-2.000 TL	409	60,3	62	17	92
2001-3.000 TL	462	64,1	65	24	95
3001-4.000 TL	205	62,6	62	29	91
4.000 TL üzeri	124	67,1	68	35	94

Tüketicilerin gelir gruplarına göre finansal okuryazarlık seviyelerini değerlendirdiğimiz zaman gelirin yükselmesiyle beraber finansal okuryazarlığın da genel olarak yükseldiği gözlemlenmektedir.

Tablo 9 Finansal Okuryazarlık Endeksi ve Sosyo-Ekonomik Grup

Sosyo-Ekonomik Grup	Katılımcı Sayısı	Finansal Okuryazarlık Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
A	53	67,2	67	42	94
B	118	65,6	65	35	95
C1	310	64,0	64	29	91
C2	429	62,2	62	29	91
DE	614	58,6	60	17	95

Finansal okuryazarlık endeksinin sosyo-ekonomik gruba göre kırılımına bakıldığında beklendiği üzere tüketicilerin sosyo-ekonomik seviyeleri ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında belirgin bir doğru orantı olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum 2017 sonuçları ile benzerlik göstermekle beraber, en alt ve en üst sosyo-ekonomik gruplar arasındaki finansal okuryazarlık seviyesindeki farkın zaman içinde bir miktar kapandığı görülmektedir (2014 verilerine göre A Grubu: 68,2 ve DE Grubu: 55,5; 2015 verilerine göre A Grubu: 64,6 ve DE Grubu: 57,5; 2016 verilerine göre A Grubu: 64,3 ve DE Grubu: 58,8; 2017 verilerine göre A Grubu: 65,3 ve DE Grubu: 59,0).

Son olarak meslek grupları ile finansal okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde, en yüksek finansal okuryazarlığa sahip grupların yöneticiler, işyeri sahipleri, ücretli ve serbest nitelikli uzmanlar (avukat, doktor, mimar, mühendis vs.), çalışan emekliler ve yönetici olmayan memur/teknik eleman/uzmanlardan oluştuğu görülürken, en düşük finansal okuryazarlığa sahip grupların ise işsizler, ev kadınları, düzensiz çalışan işçiler ve öğrencilerden oluştuğu gözlemlenmektedir.

Finansal Erişim

Finansal erişimin ölçülmesi için tasarlanan Finansal Erişim Endeksi'nin oluşturulmasında finansal hizmetlerin tüketiciler tarafından kullanım oranları baz alınmıştır. 2018 verilerine göre ülkemizin Finansal Erişim Endeksi (ortalama finansal erişim skoru) 47,0 olarak hesaplanmıştır. Bu değer 2017 yılına ait veriler kullanılarak elde edilen Finansal Erişim Endeks değeri olan 44,1'den daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak son üç yıl içerisinde finansal hizmetlerin tüketiciler tarafından kullanım oranlarında artış olduğunu söylemek mümkündür. Finansal Erişim Endeksi'nin 100 puan üzerinden değerlendirildiği göz önüne alındığında ortalama endeks skorunun düşük çıkması bize sıradan tüketicilerin banka hesabı, kredi kartı vs. gibi temel ürünler dışında başka finansal ürün ve hizmetlerden yararlanmadığını göstermektedir.

Tablo 10 Finansal Erişim Endeksi

Yıl	Katılımcı Sayısı	Finansal Erişim Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum
2013*	1230	31,5	33,0	0	100
2014	1638	39,2	40,0	0	100
2015	1507	33,7	40,0	0	98
2016	1526	38,2	48,0	0	100
2017	1510	44,1	50,0	0	100
2018	1524	47,0	50,0	0	98

*Endeksin bir önceki versiyonuna göre hesaplanmış değerler.

Finansal Erişim Göstergeleri ve Demografik Dağılım

Finansal erişimin ölçümü için tasarlanan anket, bu değerleri çeşitli demografik ölçütlerle gruplandırarak nüfusun alt gruplarının finansal davranışlarının daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. Ankete eklenen demografik sorular, nüfusun cinsiyet, yaş, medeni hal, yaşanılan çevre, sosyo-ekonomik grup ve istihdam durumu gibi geniş bir yelpazede ayrıntılı olarak değerlendirilmesine imkan tanımaktadır.

Tablo 11 Finansal Erişim Endeksi ve Cinsiyet

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Finansal Erişim Endeks Değerleri			
		Ortalama	Medyan	Minimum	Maksimum

Erkek	757	50,9	50	0	95
Kadın	767	43,2	50	0	98

Finansal erişim endeksinin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında kadınların finansal hizmetlere erişiminin erkeklere oranla düşük seviyede kaldığı görülmüştür. Bu durum 2017 sonuçları ile benzerlik göstermekle beraber, gruplar arasındaki farkın yıllar içerisinde kapanmaya başladığı görülmektedir (2015 verilerine göre erkek: 39,7 ve kadın: 27,7; 2016 verilerine göre erkek: 42,5 ve kadın: 34,0; 2017 verilerine göre erkek: 48,1 ve kadın: 40,2).

Tablo 12 Finansal Erişim Endeksi ve Medeni Hal

Medeni Hal	Katılımcı Sayısı	Ortalama	Finansal Erişim Endeks Değerleri		
			Medyan	Minimum	Maksimum
Evli	844	46,5	50	0	98
Bekar	680	47,7	50	0	95

Finansal erişim endeksinin medeni hale göre kırılımına bakıldığında evlilerin bekarlara oranla daha düşük finansal erişime sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 13 Finansal Erişim Endeksi ve Yaşanılan Çevre

Yaşanılan Çevre	Katılımcı Sayısı	Ortalama	Medyan	Finansal Erişim Endeks Değerleri	
				Minimum	Maksimum
Köy, mezra veya kırsal alan (Nüfusu 3000'den az)	418	38,6	50	0	95
Küçük kasaba (Nüfusu 3000 ila 15000 arası)	2	57,5	58	50	65
Kasaba (Nüfusu 15 000 ila 100 000 arası)	190	43,8	50	0	95
Şehir (Nüfusu 100 000 ila 1 000 000 arası)	105	43,5	50	0	75
Büyük şehir (Nüfusu 1 000 000 dan daha fazla)	809	52,6	50	0	98

Yaşanılan çevrenin nüfusu ile bireylerin finansal erişim seviyeleri arasında genel anlamda doğru orantılı bir ilişki gözlemlenmektedir.

Tablo 14 Finansal Erişim Endeksi ve Yaş

Yaş Aralığı	Katılımcı Sayısı	Ortalama	Medyan	Finansal Erişim Endeks Değerleri	
				Minimum	Maksimum
18-24	257	42,0	50	0	95
25-34	369	49,1	50	0	95
35-44	305	51,2	50	0	98
45-54	250	48,8	50	0	95
55-64	180	46,3	50	0	95
65+	163	40,5	40	0	93

Finansal okuryazarlık endeksinde benzer şekilde, finansal erişim endeksi ile yaş arasında da ters-U benzeri bir bağlantı olduğu gözlemlenmekte ve bu ilişkide 35-44 yaş grubunun diğer gruplara oranla daha yüksek finansal erişim değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Çoğunluğu öğrenci olan 18-24 yaş grubu ve 65 yaş üstünün göreceli olarak düşük değerlere sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 15 Finansal Erişim Endeksi ve Sosyo-Ekonomik Durum

Sosyo-Ekonomik Grup	Katılımcı Sayısı	Ortalama	Medyan	Finansal Erişim Endeks Değerleri	
				Minimum	Maksimum
A grubu	53	55,8	50	0	95
B grubu	118	56,4	50	0	95
C1 grubu	310	51,3	50	0	98
C2 grubu	429	48,7	50	0	95
DE grubu	614	41,2	50	0	95

Finansal erişim değerlerinin sosyo-ekonomik gruplara göre dağılımına bakıldığında çok da şaşırtıcı olmayan bir trendle karşılaşılmaktadır. A grubunda 56 olan ortalama endeks değeri, DE grubuna gelindiğinde 41 seviyesine düşmüştür. 2017 yılında yapılan anket ile benzer bulgulara ulaşılmış olsa da, alt ve üst sosyo-ekonomik gruplar arasındaki finansal erişim seviyesindeki farkın seneler içinde kapandığı görülmektedir (2015 verilerine göre A grubu: 48,8 ve DE grubu: 27,3; 2016 verilerine göre A grubu: 49,5 ve DE grubu: 35,7; 2017 verilerine göre A grubu: 50,1 ve DE grubu: 40,3). Bir diğer dikkat çekici nokta ise A ve B grubunda bulunan kişilerde dahi finansal erişime hiç sahip olmayan bireylerin bulunuyor olmasıdır.

Tablo 16 Finansal Erişim Endeksi ve Meslek

Meslek	Finansal Erişim Endeks Değerleri	
	Katılımcı Sayısı	Ortalama
HERHANGİ BİR İŞTE ÇALIŞMAYANLAR		
Emekli-çalışıyor	10	43,8
Emekli-çalışmıyor	108	55,6
İşsiz - şu an çalışmıyor - ek gelir yok, yardım alıyor	48	30,6
İşsiz - şu an çalışmıyor - düzenli ek gelir var	24	36,2
Ev kadını - ek gelir yok, yardım alıyor	196	28,9
Ev kadını - düzenli ek gelir var	64	35,5
Öğrenci (gelir getirici bir işi olmayan)	165	43,3
MAAŞ YA DA ÜCRET KARŞILIĞI ÇALIŞANLAR		
İşçi/hizmetli - parça başı işi olan (düzensiz zaman zaman çalışan)	105	42,6
İşçi/hizmetli - düzenli işi olan (özel bir sebep olmadıkça aynı işi yapan)	439	56,3
Ustabaşı/kalfa - kendine bağlı işçi çalışan	9	50,3
Yönetici olmayan memur / teknik eleman / uzman vs	110	59,2
Yönetici (1-5 çalışanı olan)	10	54,7
Yönetici (6-10 çalışanı olan)	4	55,8
Yönetici (11-20 çalışanı olan)	5	64,0
Yönetici (20'den fazla çalışanı olan)	4	71,5
Ordu mensubu (uzman er, astsubay, subay)	2	55,0
Ücretli Nitelikli uzman (avukat,doktor,mimar,mühendis, akademisyen vs)	21	52,6
KENDİ HESABINA ÇALIŞANLAR		
Çiftçi (kendi başına/ailesiyle çalışan)	73	39,4
Seyyar - Kendi isi (free lance dâhil), dükkânda hizmet vermiyor	7	43,6
Tek başına çalışan, dükkân sahibi, esnaf (taksi şoförü dâhil)	78	50,7
İşyeri sahibi- 1-5 çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat, Hizmet)	27	46,0
İşyeri sahibi - 6-10 çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat, Hizmet)	1	58,0
İşyeri sahibi - 20'den fazla çalışanlı (Tic, Tarım, İmalat, Hizmet)	2	50,0
Serbest nitelikli uzman (avukat, mühendis, mali müşavir, doktor, eczacı vs.)	4	55,0

Son olarak, finansal erişim değerlerinin meslek gruplarına göre dağılımı incelenmiştir. Öncelikli olarak, çalışmayan emeklilerin ortalamasının (47,0) fark edilir seviye üzerinde, çalışan emeklilerin ise ortalamasının altında bir finansal erişim skoruna sahip oldukları gözlemlenmiştir. Çalışmayanlar grubunda öğrenciler, ev kadınları ve işsizler düşük finansal erişim skorları sebebiyle sistemin en dışında kalan gruplar olmuştur. Ücret karşılığı çalışan grup içinde, tahmin edilebileceği üzere beyaz yakalı grup mavi yakalı gruba göre daha yüksek erişim değerlerine sahiptir. Kendi hesabına çalışanlar çoğunlukla yüksek finansal erişim değerlerine sahip olmakla beraber çiftçilerin ve seyyar çalışanların bu grubun ortalamasının altında kaldığı gözlemlenmiştir. Diğer taraftan, yöneticiler, küçük çaplı işyeri sahipleri ve yönetici olmayan memur/teknik eleman/uzmanlar grubunun bütün katılımcılar içinde en yüksek erişim değer ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür.